

LUNDS
UNIVERSITET

En pandemi i pandemin - En studie om kvinnors utsatthet av våld i hemmet under coronapandemin

Av: David Zinkell & Niclas
Gerdelius

LUNDS UNIVERSITET
Rättssociologiska institutionen

Kandidatuppsats (RÄSK02)
Vårterminen 2021

Handledare: Johan Rosquist

Examinator:

Abstract

The aim of this paper is to examine how the covid-19 pandemic and the restrictions around have effected domestic violence against women in Sweden. The year 2020 has been affected hard by the coronavirus spreading throughout the world. Alot of nations applied a lockdown strategy to fight the spread of the virus. Sweden choosed to handle things differently and let the government give out recommendations to the population. The study uses a content analysis on case law from swedish district courts to identify what factors are behind domestic violence during the pandemic. Theories from sociology of law have been used to help understand the underlying factors. The theories cover subjects such as power, gender, social control and situational violence. The theories also aims to discuss how power is being maintained within a violent relationship during the pandemic. The conclusion that could be drawn from the study's result was that it is a lot of different factors that have an effect on domestic violence during the pandemic. The most noticeable effect would be the social norm of staying inside that have been created by the restrictions and urgings of the state. The perpetrators' use of power to control the victims have been made easier by these new social norms.

Nyckelord: Våld i hemmet, makt, covid-19, pandemi

1. Inledning	3
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte & frågeställning	6
1.3 Avgränsningar	7
1.4 Rättssociologisk relevans	7
2. Tidigare forskning	9
2.1 Covid-19 pandemins påverkan	9
2.2 Katastrofers påverkan	11
2.3 Sammanfattning	14
3. Teoretiskt perspektiv	15
3.1 Foucaults tankar kring makt	15
3.2 Randall Collins situationella våld och framåtriktade panik	17
3.3 Könsmaktsperspektivet	18
3.4 Sammanfattning	19
4. Metod	20
4.1 Insamlingsmetod	20
4.2 Analysmetod	22
4.2.1 Innehållsanalys	22
4.3 Validitet och reliabilitet	22
4.4 Forskningsetiska överväganden	23
5. Resultat och analys	23
5.1 Empiriskt underlag	23
5.2 Domarna	24
5.2.1 Tema 1: Covid-19 som metod för att utöva makt och våld	24
5.2.2 Tema 2: Pandemins externa påverkan på relationer som ökar våldsrisker	27
5.2.3 Tema 3: Pandemin ger effekter som leder till situationella utbrott av våldsamhet	29
6. Diskussion	31
7. Slutsatser	35
7.1 Framtida forskning	36
Källreferenser	37
Tryckta källor:	37
Elektroniska källor:	39
Rättsliga källor:	40

1. Inledning

2020 blev ett mörkt år som saknar liknelse i den moderna historien. Coronapandemin orsakad av viruset covid-19 ändrade människors beteenden som tidigare setts som självklara. Friheten att resa, träffa familj och vänner och möjligheten att arbeta är några av de saker som begränsats av pandemin. Istället är den nya normen att hålla socialt avstånd mot människor, arbeta hemifrån och stanna i sitt hem i så stor utsträckning som möjligt (Folkhälsomyndigheten, 2020). Dessa restriktioner och rekommendationer kan tänkas ha negativa effekter som för vissa får förödande konsekvenser. Att hålla sig hemma under lång tid utan att träffa nära och kära utgör en potentiellt ökad risk för att bli utsatt för våld i hemmet. Sedermera lider många av ekonomiska bekymmer till följd av pandemin vilket i sin tur kan tänkas anstränga relationer mellan personer i förhållanden. Att många förlorar jobb och inkomst kan vara en faktor som skapar oro och stress för många individer. Då det går att spekulera om vilka effekter till följd av restriktionerna som har en inverkan, eller inte har en inverkan, på våld i hemmet utgör det en intressant undersökning. Hur sociala normförändringar förändrar människors möjlighet att röra sig fritt och vad implikationerna på dessa förändringar är en utgångspunkt för denna studie.

Att våldet har ökat går att se i Förenta Nationernas rapport om våld mot kvinnor under coronapandemin. Flera länder har rapporterat en ökning av våldet och några så mycket som fem gånger så stor ökning av samtal till stödlinjer relaterat till våld i hemmet. Flertalet av uppgifterna kom in under den isolering och nedstängning av samhället som många nationer hade som strategi för att bekämpa pandemin (UN Women, 2020). Här i Sverige har dock inte samma strategi tillämpats, stränga lockdowns och påtvingad isolering har inte förekommit. Istället har folkhälsomyndigheten och regeringen tagit fram rekommendationer om vad som är bäst för att stoppa smittspridningen. Isoleringen har alltså varit frivillig och har inte understöd av någon lagtext, det är istället genom samhälleliga normer som människors beteende har ändrats.

Människor har ombetts att hålla sig hemma och träffa så få andra som möjligt, på så vis kan en social norm ha tänkas uppstå som leder till att den stora massan följer restriktionerna och effekterna av det påverkar våld i hemmet. Från Brottsförebyggande rådets (BRÅ) rapport för hela 2020 så kan man läsa att misshandelsbrotten minskade med 2 procent men misshandel mot kvinnor hade en knapp ökning med 3 procent. Av de anmälda misshandelsbrotten där en kvinna har varit offer så var det en närstående som utfört våldet vid 80 procent av fallen (BRÅ, 2020). I rapporten *Skuggpandemin*, från organisationen Huskourage så går dock att läsa att anmälda våldsbrott mot kvinnor i nära relation ökat med 15,4 procent från 2019 till 2020. Skillnaden i statistiken förklaras med att BRÅ använder sig av nyligen tillkomna brottskoder för våld i nära relation som gör att statistiken kan bli försämrade (Rung, 2021).

Att utsättas för våld i form av hot, fysiskt våld, psykiskt våld eller sexuellt utnyttjande av någon du har en nära relation med beskrivs som våld i hemmet eller våld i nära relation (Polisen, 2020). Våld i hemmet är inte bundet till någon specifik grupp i samhället utan alla kan drabbas av detta brott. Så oavsett kön, etnicitet, ålder, religiös tro eller sexuell orientering kan man vara ett offer för våld i hemmet. Det är vanligt att brottet utövas för att vinna och behålla makt över den man lever med. För att upprätthålla denna makt så tar man över kontrollen för vad den man lever med får göra och hur den gör saker, menar en artikel från FN. (UN Women, 2020). Våld i nära relation är något som drabbar både män och kvinnor, men då det till övervägande del är kvinnor som är offer och män som är förövare (Polisen, 2019) så inriktar sig studien främst på männens våld mot kvinnor. I boken *Abusive endings* går det att läsa om kvinnors upplevelser av våldsamma relationer med män. Även om det i första hand är det fysiska våldet som förknippas med våld i hemmet så är det det psykiska våldet som upplevs som värst och har negativa effekter under längst tid. Exempel på detta som ges är verbala hot, att inte ha fri tillgång till sin ekonomi, samt förstörande av egendom och kontroll av husdjur (DeKeseredy, Dragiewicz & Schwartz, 2017).

Våld i nära relation är tätt sammankopplat med begreppen makt och kön, enligt boken *Våld*, skriven av David Wästerfors. Han menar på att könsmaktsperspektivet utgår ifrån att våldet beror på könsordningen i samhället, med det menas att det manliga könet står överordnat det kvinnliga och att detta går att se i samhället dagligen. Våldet fungerar då

som ett maktverktyg för mannen, på samma sätt som till exempel sexuella trakasserier och kontroll över ekonomiska medel (Wästerfors, 2016). Boken behandlar också begreppet normalisering av våld inom könsmaktsperspektivet. Då våld i en klassisk könsordning inte anses som något avvikande utan kan sägas vara en del av bilden om hur en riktig man bör vara så blir bruket av våld, eller chansen till våld normaliserad inom en nära relation. Wästerfors refererar till Eva Lundgrens tankar om ämnet där det framgår att mannen kan tänkas använda våld i de fall där han anser att kvinnan inte uppfyller bilden av hur en riktig kvinna ska vara, alltså en form av tuktning (Wästerfors, 2016).

1.1 Problemformulering

Att förövare och offer verkar spendera mer tid på liten yta till följd av pandemins restriktioner och normförändringar är problematiskt på flera olika sätt. Att inte på samma sätt kunna ta kontakt med omvärlden som människor är vana vid är en oroande faktor. Att utöva våld i nära relation innefattar en maktdimension mellan man och kvinna där kvinnan ofta hamnar i rollen som offer. Att makten över användandet av våld har påverkats i och med pandemin är inte otänkbart och det är därför intressant att identifiera vilka faktorer som kan tänkas bidra till det. Allt från faktorer som ansträngd ekonomi till begränsad rörelsemöjlighet och chans till hjälp. Att tvingas vara hemma genom att man inte har något jobb eller skola att gå till gör att spänningar ökar och chansen för våld ökar. Det kan tänkas att ju mer tid man spenderar med någon på en liten yta, ju större chans är det att detta leder till fler situationer innehållande psykiskt och fysiskt våld. Pandemin gör att många blivit arbetslösa och att ännu fler hotas med att förlora sina jobb och i värsta fall gå i personlig konkurs. Detta i kombination med stressen över ett dödligt virus och att folks rörelsefrihet har minskat kan leda till att redan våldsamma förhållanden blir ännu mer våldsamma och förhållanden som aldrig visat upp denna sidan nu riskerar att falla ner i en grop av våld i hemmet.

1.2 Syfte & frågeställning

Syftet med denna uppsats är att genom innehållsanalys av domstolsprotokoll som handlar om våld i hemmet, få fram hur coronapandemin påverkat våldet mot kvinnor i nära relationer. Studien ämnar alltså undersöka hur pandemins restriktioner påverkar individen men också symbiosen i ett förhållande mellan man och kvinna. Vi antar en rättssociologisk syn på hur sociala förändringar reformerar människors möjlighet till rörelsefrihet, och implikationerna av dessa förändringar. De utvalda teorierna tar upp teman som makt, kön, social kontroll och situationellt våld. För att nå fram till det valda syftet så kommer följande frågeställningar att användas:

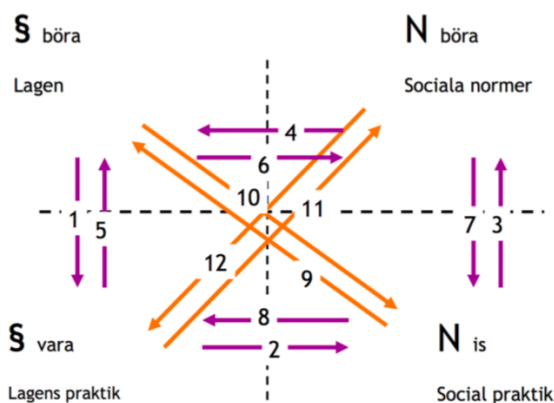
- Vilka faktorer kopplade till coronapandemin, verkar spela in i våld i hemmet i Sverige under pandemin?
- Hur upprätthålls makt inom våldsamma relationer under pandemin?

1.3 Avgränsningar

Det görs vissa avgränsningar i studien för att minimera risken att hamna för brett och på så vis äventyra kvaliteten av studien. Vi väljer därmed endast att fokusera på kvinnors utsatthet för våld. Vi är medvetna om att män också faller offer för våld i nära relation men då det är majoriteten kvinnor som representeras anses det vara mest ändamålsenligt. Vi väljer också att inte fokusera på barn då det hade behövts spegla in helt andra lagar och sociala normer. Geografiskt har det också avgränsats till enbart Sverige då det är från svenska tingsrätter vi ämnar hämta empiri och för att många andra länder använt sig av en lockdown-strategi vars konsekvenser inte kan liknas till de Sverige påverkas av med tanke på de mer lätta restriktioner som råder. För att få fram så säker data som möjligt så utgår studien endast från rättsliga källor i form av domstolsprotokoll från olika tingsrätter. Rent tidsmässigt så betyder det att ingen empiri tidigare än 2020 kommer att användas då ofta är en tidslucka mellan när händelserna i domen utspelade sig och själva domslutet. Alltså att fokusera på domar endast utgivna 2020-2021 för att försäkra att empirin kommer från tiden då coronaviruset påverkat människor och beteenden.

1.4 Rättssociologisk relevans

I "Om rättssociologisk tillämpning" kan man läsa om hur rättssociologi handlar om att analysera relationen mellan rätten och samhället och att det där oftast ingår både rättsliga och samhällliga eller sociala normer. Fortsättningsvis så använder Baier et al. (2018) en figur med fyra fält som de kallar för rättssociologins byggstenar. Dessa fyra byggstenar är inte uppdelade i en exakt precis linje, utan det är vanligt att de glider över i varandra (Nafstad & Schoultz, 2020). Detta görs tydligt då det under pandemin verkar som att de sociala normerna har blivit mer av en gråzon. Läggs fokus på brottet våld i nära relation är det viktigt att den sociala normen kring brottet blir att alla tar de små tecken och varningssignaler som kan visa sig vara ett våldsamt förhållande på allvar och inser allvaret kring det. Att utföra lagens praktik på våld i hemmet kan vara väldigt svårt då brottet sker bakom stängda dörrar. Stor vikt läggs då vid att den sociala praktiken i samhället är att alla tecken på att våld i hemmet pågår bör undersökas.

(Nafstad & Schoultz, 2020)

Den rättssociologiska relevansen i studien hittas genom att restriktionerna som regeringar ger ut till invånarna kan beskrivas som en mjuk makt. Eftersom Sverige valt en uppmanings-strategi så är det de sociala normerna som påverkas. Restriktionerna skapar nya normer som folk i samhället nu får planera sina liv efter. Den tydligaste är den frivilliga instängningen som blir alltmer vanlig i Sverige. Det är inte otänkbart att denna norm har växt sig allt starkare ju längre och värre spridningen av viruset hållit i. Detta är en social förändring som kan bryta sig mot de redan existerande sociala normer som redan var etablerade innan pandemin. Hur vi sköter denna sociala förändring är något som sker olika smidigt från person till person. Denna tanke kommer att prägla hela arbetet och det kommer bli allt tydligare ju mer av studien som presenteras.

Den 10 januari infördes en tillfällig covid-19 lag i Sverige. Syftet med lagen är att förhindra spridningen av covid-19 genom bestämmelser och särskilda begränsningar. Lagen säger bland annat att regeringen har rätt att meddela föreskrifter om ett förbud kring folksamlingar. Storleken på folksamlingen är inte preciserad, endast att det inte gäller personer som tillhör samma hushåll eller andra folksamlingar som är av olika omständigheter är befogade. Regeringen har även rätt att bestämma kring friheten att besöka särskilda offentliga platser. Detta kan vara allt från parker till badplatser som kan ha en risk för stora folksamlingar som leder till trängsel. Med detta sagt så får inte regeringen lägga förbud om att vistas i vissa områden så att det leder till svårigheter att förflytta sig inom landet (SFS 2021:4). Anledningen till att regeringen inte kan utfärda dessa förbud är för att rörelsefriheten är grundlagsskyddad i Sverige. I förarbetena till regeringsformen står det att det finns vissa friheter och rättigheter i Sverige. Bland dessa ingår rätten till rörelsefrihet. Det krävs en viss lagstiftning om förbud mot att få

röra sig fritt i vissa landområden för att detta skulle kunna genomföras (Prop. 1973:90, s. 2). Något som den tillfälliga covid-19 lagen inte styrker. Sverige kommer tillsvidare att uppmana folk att inte göra onödiga resor runt om i landet. Förhoppningen ligger vid att dessa uppmaningar skapar sociala normer vilket ledet till en social förändring i samhället. Detta kopplas till vår studie genom att det är den sociala normen som påverkar människors rörelsefrihet. Därmed ligger den rättssociologiska relevansen i att ta reda på hur denna förändring påverkar våldet i hemmet.

2. Tidigare forskning

Detta avsnitt kommer att ge en överblick över den tidigare forskning som gjorts kring ämnet våld i hemmet riktat mot kvinnor under speciella omständigheter. Målet är att detta skänker bakgrundskunskap och senare i arbetet sättas i relation till de resultat som framkommer i denna studie. Avsnittet kommer att delas upp i tre delar. Den första delen kommer att fånga upp den forskning som gjorts om Covid-19 och våld mot kvinnor. Nästa del tar upp hur katastrofer av diverse slag har haft en påverkan på domestic violence. Till sist kommer en sammanfattning av all tidigare forskning och hur vår studie förhoppningsvis kan komma med ny kunskap på en outforskad mark. De två första delarna är sammanhängande då de tar upp liknande samhällsproblem som påverkats av katastrofer av något slag. Samtidigt så finns det en tydlig avgränsning mellan dem i form av tidigare skedda katastrofer och en pågående katastrof.

Det är av betydelse att nämna att eftersom majoriteten av de artiklar som används i detta avsnittet är skrivna på engelska så kommer frasen "Domestic violence" ibland att förekomma. Denna fras har samma betydelse som "våld i hemmet".

2.1 Covid-19 pandemins påverkan

Coronapandemin har kvinnor inneburit en förhöjd risk för utsattheten av våld genom att det har påverkat deras ekonomi, hälsa och det sociala livet. Med pandemin har det kommit åtgärder för att mildra effekterna av Covid-19 vilket har lett till att många kvinnor har fått ett ökat ansvar för hemmet och barnen, de äldre och sjuka familjemedlemmarna. Förövaren har fått mer kontroll och makt över offren då deras rörelse av blivit begränsad, deras ekonomiska otrygghet har ökat och en ökad osäkerhet

i allmänhet har börjat infinna sig. Den sociala sammanhållningen har påverkats av pandemin då tillgången till institutioner och offentliga hjälpmedel minskat eller helt upphört. I takt med att skolor, socialtjänster och kyrkor stänger så blir det allt svårare för kvinnor att söka efter hjälp eller skydd. Sjukvården är överbelastad och prioriterar de ökade fallen av coronarelaterade fall framför de som rör våld mot kvinnor. Kvinnor som befinner sig i domestic violence blir påverkade av dessa faktorer då de bidrar till en mer persistent och aggressiv våldsutövning. (Marques m.fl., 2020).

Att kvinnor blir tvingade till att spendera allt mer tid med deras förövare är en annan central och viktig aspekt i att förstå ökningen av domestic violence. Det blir svårare för kvinnan att stärka sina nuvarande sociala nätverk eller att skapa nya då hennes kontakt med vänner och familj minskar. Det är ofta dessa närmaste sociala nätverk som ger kvinnan en möjlighet att kunna söka hjälp och fly ifrån den våldsamma situationen hon är fast i. Det kan vara avgörande för låginkomsttagare som lever i trångboddhet att kunna ha en daglig kontakt med någon för att i säkerhet göra anmälningar. Är man inte i en säker position att kunna anmäla så kan det avskräcka kvinnor från att ta beslutet att göra en anmälan om våld i hemmet (Marques m.fl., 2020).

De sociala och kommunala faktorerna har påverkats av den rådande pandemin men även individen har påverkats negativt. Risken för att en partner använder våld mot sin andra hälft ökar då rädslan för att bli sjuk, oro över minskad inkomst, minskat socialt umgänge och intaget av olika berusningsmedel har ökat. I och med att den ekonomiska situationen har försämrats för många så har den finansiella bundenheten till förövaren ökat. Isoleringen som är en av pandemins restriktioner har gjort att flera har blivit permitterade eller tvingade att jobba hemifrån vilket leder till ökad stress och större risk för ett våldsamt förhållande. Det gör även att kvinnan har ett nytt hinder i vägen ut till ett förhållande med sin våldsamma partner (Marques m.fl., 2020).

Fall av våld i hemmet kan utdela stor fysisk skada till kvinnor. I Pakistan gjordes en undersökning med fokus på olika röntgenmottagningar som visade på en ökning av benbrott vid domestic violence under inlåsningsperioden som infördes för att minska smittspridningen av coronaviruset (Khan m.fl., 2020). Fysiska skador är inte det enda kvinnor i domestic violence får utså, även psykisk ohälsa är närvarande. I Nepal genomfördes en studie på hur självmord bland kvinnor ökat drastiskt sedan isolering i

hemmet införts. Majoriteten av dessa kvinnor hade tidigare varit lev i ett våldsamt förhållande och nedstängningen av samhället pekar mot en faktor som gjorde denna situation värre för dessa kvinnor (Dahal m.fl., 2020).

Domestic violence har varit ett stort problem även innan pandemin slog till. Statistik från Peru visar hur hela 60 procent av landets kvinnor hade utsatt för våld i nära relationer innan pandemin. Pandemin hade trots det en ökande effekt som visar sig väldigt tydligt då Peru gick in i en 64 dagars lång karantän för att minska på spridningen av coronaviruset, så ökade domestic violence med 48 procent. Denna siffra fick man fram genom att ta del av data från *Linea 100*, en hjälplinje via telefon för de som är utsatta för domestic violence. Slutsatsen som drogs av detta var hur viktigt det var att skaffa nya policys som mildrar kvinnornas utsatthet under dessa tider (Agüero, 2021).

2.2 Katastrofers påverkan

Katastrofer av diverse slag är något som utmanat och påverkat människors vardagsliv sedan långt tillbaka. Vare sig det rör sig om naturkatastrofer eller katastrofer orsakade av människor. Det finns ett stort utbud av forskning rörande hur våld i hemmet påverkats av stora katastrofer i modern tid och för att få en ökad förståelse för hur katastrofer påverkar människors fysiska och psykiska våld i hemmet så är det intressant att kolla på olika omfattande katastrofer.

Den 11 mars 2011 skedde en enorm kärnkraftsolycka i nordöstra delen av Japan som ledde till förödande konsekvenser för stora delar av landet. Radioaktivt material släpptes ut i luften och olyckan orsakade tsunamis som förstörde städer och infrastruktur längs den japanska kusten. I en japansk författad forskningsartikel undersöks katastrofens påverkan på domestic violence (Yoshihama et al., 2019). Snart efter katastrofen gick statliga organ ut med information och varning om att våld mot kvinnor kan öka och menade att beredskapen för detta borde prioriteras av relevanta instanser. Den japanska polisen skapade två speciella grupper som skulle fokusera på att jobba mot våldsbrott under katastrofens återhämtning. Kvinnliga poliser placerades också medvetet i evakueringscenter och vid temporära bostäder där många flyktingar från katastrofen tvingades leva tiden efter kärnkraftsolyckan (Yoshihama et al., 2019).

Ett år efter olyckan kunde man dock se att en ökning av anmälningar gällande domestic violence jämfört med året innan olyckan, då specifikt i de två mest utsatta områdena. 64 procent ökning av orosamtal i det ena distriktet och 33 procent i det andra. I studien så granskar författarna 82 anmälda fall av domestic violence under året efter katastrofen. Den stora majoriteten av offer var kvinnor upp till 70 års ålder medans man kunde identifiera 85 förövare där endast två av dessa inte var män (Yoshihama et al., 2019). 45 av fallen kunde bestämmas vara inom ramen för intimt partnervåld, medans resten av fallen berörde antingen personer som inte ingick i en nära relation eller fall där våld brukats mot barn. De vanligaste förövarna var makar eller pojkvänner och i vissa fall även frånskilda partners. Alla fall rapporterades ha skett i offrets hem, då ofta i ett tillfälligt evakueringsboende eller ett nytt hem framtvingat av katastrofen. Majoriteten av brotten var av en psykisk våldsart med verbal och känslomässig misshandel. En mindre del av fallen var fysiskt våld med våldtäkt och andra former av tvingat fysisk aktivitet. En del fall handlade även om finansiella aspekter där flera män tagit statliga bidrag för att spendera på alkohol och liknande, vilket medförde en sämre livssituation för kvinnan (Yoshihama et al., 2019). Forskarna går in på hur katastrofens effekter påverkat domestic violence och menar bland annat på hur förstörelsen av hem är en faktor. I flertalet fall kunde man se hur relationer påverkades av att man behövde leva trångt och att många inte hade något annat val än att leva kvar i en våldsart relation. Flera separerade par som tidigare präglats av våld gick också tillbaka till varann då det inte fanns något annat sätt att få tak över huvudet. I många fall spelad även ekonomin en roll då det främst är mannen som står för pengarna, så ytterligare en beroendefaktor skapades på det viset (Yoshihama et al., 2019).

Författarna i studien använde sig av en strukturerad enkät. Eftersom studien gjordes i nära anslutning till katastrofen ansåg forskarna att det inte var moraliskt rätt att fråga offren direkt, då det möjligtvis kunde återuppväcka traumatiska känslor, istället riktade sig enkäten till dem som jobbat nära offer och bevittnat incidenter. Så som professionella och praktiker inom hjälporganisationer och myndigheter, hjälparbetare och andra frivilliga med koppling till katastrofen. Frågorna i enkäten var formulerade efter hur tidigare enkäter sett ut i liknande studier. Frågorna formulerades på det sätt att man skulle få reda på information kring våldet som har utövats, den socioekonomiska statusen på offret och förövaren samt vilka sorts förluster som dessa personer gått igenom efter tsunamin slog till. Datainsamling varade i lite mer än ett år,

mellan oktober 2011 till december 2012. Enkäterna skickades ut via professionella kontakter, media, e-post- och webbaserade meddelanden och tillkännagivanden vid professionella och community-möten (Yoshihama et al., 2019).

Orkanen Katrina hade sin påverkan på domestic violence i Mississippi. I delstatens södra delar så såg man en 98 procentig ökning av våldet efter katastrofen. En liknande ökning har rapporterats på andra ställen i USA där en orkan slagit till (Kofman & Garfin, 2020). Orkanen orsakade stor skada på infrastruktur, hem, polisstationer och hjälpcenter för människor i nöd. Katastrofen satte stor press på samhället och de flestas liv påverkades negativt i det utsatta området, exempelvis så närapå halverades New Orleans invånarantal ett år efter katastrofen. Trots den minskade befolkningen så visar forskning på att antal samtal till polisen ökat per capita året efter Katrina jämfört med genomsnittet innan. Även andelen faktiska arrester utifrån anmälningarna gällande domestic violence ökade från 27 procent till 34 procent (Buttell & Carney, 2009). Forskarna diskuterar hur de stressfaktorer som blev en konsekvens av orkanen påverkat det vardagliga livet och genom det ökningen av domestic violence. Konsekvenser som att förlora bostad, jobb och försämrad ekonomi, men också den ökade oron i samhället av att inte kunna söka hjälp och ett överbelastat rättssystem. Artikeln diskuterar också huruvida fallen av domestic violence ökat i allvarlighet efter katastrofen. Det finns inget empiriskt belägg för en slutsats men artikeln menar att de fall av våld i nära relation som döms i rätten oftast är av fysisk våldsamt natur och ökningen i så fall kan betyda att domestic violence blivit allvarligare eller mer vanligt efter katastrofen (Buttell & Carney, 2009). Studien använder sig utav en sekundäranalys av data som är insamlad från polisen i New Orleans (NOPD) mellan 2002 och 2006. Den data de samlade in bestod av alla anmälningar och arrestering som gällde domestic violence. För att hålla det anonymt så användes inga namn utan endast nummer och vilken typ av anmälning/arrestering det gällde (Buttell & Carney, 2009).

Elaine Enarson har gjort en enkätstudie som handlar om hur skyddsprogram och organisationer som jobbar med domestic violence i områden drabbade av katastrofer har reagerat på efterdyningarna. Den tar bland annat upp hur kvinnors utsatthet för våld i hemmet ofta härleds till ekonomisk status, vilket spelar en stor roll men att också andra sociala faktorer påverkar. Faktorer så som strukturen på ett förhållande, ålder, fysisk kapacitet och etnicitet är också något som har en inverkan på kvinnors utsatthet,

speciellt då i samspel med svag ekonomi (Enarson, 1999). Artikeln menar på att bilden av domestic violence förstärker bilden av hur ett typisk kvinnligt offer ser ut. Att det mer synliga ekonomiska faktorerna ofta är sinnebilden men att domestic violence också påverkar bakom stängda dörrar där det är långt svårare att upptäcka. En poäng som lyfts fram i artikeln är hur samhällen har svårare att identifiera domestic violence den kommande tiden efter en katastrof har inträffat. (Enarson, 1999). För att få fram detta resultat så analyserades olika skyddshem för utsatta kvinnor i USA och Kanada. Information samlades in i två faser. Den första fasen innebar att en enkät på 23 frågor, både öppna och ledande, skickades ut till de olika skyddshemmen via mail. Användbara enkäter kom tillbaka från 16 av 50 stater i USA och ifrån fem av elva provinser i Kanada. Dessa skyddshem bads sedan att delta i telefonintervjuer ifall de känner att de har varit eller är i risk för att drabbas av en katastrof. Här vägdes även de geografiska skillnaden in. Totalt så deltog 77 skyddshem i studien(Enarson, 1999).

2.3 Sammanfattning

Som den tidigare forskningen ovan visar så går det att se ett samband mellan våld i hemmet och stora katastrofer. Att det ökar under tider av kris beror förstås på många olika faktorer. Faktorer som tas upp i tidigare forskning är i stor mån stressfaktorer som anstränger förhållanden mellan partner. Stressfaktorerna innebär bland annat förlusten av jobb och därmed försämrade ekonomi, ett osäkert samhälle som återhämtar sig från en kris vilket gör det vardagliga livet mer ansträngt samt förlusten av bostad vilket ofta leder till trånga eller tillfälliga boenden som främjar förövarens chans till att begå ett våldsbrott. Tidigare forskning i första delen lyfter fram den skymda och tysta psykologiska misshandel som för en del utsatta är mycket värre än den fysiska misshandeln. Båda är farliga och kan i värsta fall leda till en dödlig utgång. Det som gör den rådande coronapandemin unik i sitt slag är hur den isolerande faktorn kan tänkas spela stor roll i relation till domestic violence. Under ingen tidigare omfattande katastrof har människor tvingats isolera sig så pass strikt tillsammans med familj eller partner. Detta nu även under en väldigt lång tid. Det är också något som påverkat människor över hela världen, oberoende av ekonomisk tillgång, socioekonomisk status eller medel för att förhindra det. Därför är det av intresse att forska på hur dessa unika faktorer påverkar domestic violence mot kvinnor. Trots att det på kort tid gjort mycket

forskning på våld i hemmet under coronapandemin så är forskningen på svensk mark begränsad. Detta är en kunskapslucka i detta område som denna studie förhoppningsvis kan hjälpa till med att fylla. Ingen tidigare forskning i Sverige har heller gjorts kring detta ämne med hjälp av domstolsprotokoll som empiri.

3. Teoretiskt perspektiv

3.1 Foucaults tankar kring makt

I boken "Social kontroll - övervakning disciplinering och självreglering" kan man läsa om Foucaults syn på makt. Foucault delade upp maktens metoder i repressiv makt och mjuk makt. Den repressiva utövas genom till exempel dödsstraff och andra hårda straff. Den mjuka makten var dock det som intresserade Foucault allra mest. Till skillnad från den repressiva makten som har en "makt över döden" så hade den mjuka makten en "makt över livet". En mjuk maktmetod reglerar hellre än att straffa. Regleringar som får individer att normalisera sitt beteende och följaktligen leda till en självreglering för att man vill nå de "önskvärda" beteendet i samhället man lever i. I samma samhälle lever flera andra individer som försöker få sig själva och andra att efterleva det önskvärda beteendet. Detta gör att man nästan konstant befinner sig i ett "synlighetsfält" som gör att andra kan döma en efter handlingarna man begår. Effekten av att andra medborgare är närvarande och dömer en utgör alltså en liknande effekt som att en institution eller myndighet riktar blicken mot en för att se om en beteende är regelrätt. Effekten kan i vissa fall tänkas vara ännu starkare då de sociala normerna som andra medborgare försöker efterleva täcker mer ytor av en vardagliga liv än vad statens nedskrivna lagar gör (Larsson & Engdahl, 2011).

Makt över livet är något som kan utövas i olika former enligt Foucault. Den disciplinerade formen handlar om en direkt instängning av människors kroppar. En makt som oftast syns i fängelse eller på vårdinstitutioner. En annan form av makt över livet är det som Foucault kallar för "biomakt". Han använde detta begrepp med syftet att förstå hur makten har tagit en funktion över kroppen. Vetandet kallar han den kunskap som skapas från vetenskapens värld. Vetandet har satt ord och gett en logisk förklaring till de olika drifter som individer i samhället har. Följaktligen har staten kunnat reglera

dessa drifter och på så sätt hindra de som inte följer ett önskat beteende. Kroppen har en subjektiv form och makten har en produktiv sida. Dessa skapar en relation genom de lagtexter som bestämmer över vad våra kroppar får och inte får göra. Foucault häntyder att genom den moderna vetenskapens vetande så har maktens produktiva sida kunnat använda sig av en repressiv och en mjuk strategi mot kroppens beteende. Här skapas det en skärningspunkt genom att vetandets syn på kroppen ger den en subjektivitet medan makten behandlar samma kropp som ett objekt (Larsson & Engdahl, 2011).

På sidan 106 i boken "Social kontroll - övervakning, disciplinering och självreglering" hittas följande citat:

Genom att förse personer med en strukturerad miljö, såsom exempelvis sker i skolan med dess scheman, platser där man får vara (klassrummet under lektionstid) och inte får vara (lärarrummet, klassrummet under rasttid), så kan människor lära sig vad som är ett önskvärt och "normalt" agerande och blir angelägna om att befinna sig inom dessa gränser.

Citatet visar på hur maktmetoder kan användas i en skolmiljö. Den visar på hur hårda metoder i början upprätthåller ett beteende som med tiden blir normaliserat hos eleverna. Den visar även på hur biomakten inte är riktad mot individuella kroppar utan mot hela befolkningar (Larsson & Engdahl, 2011)

I Foucaults verk har han alltid varit tydlig med hur du inte kan ha kunskap utan makt och vice versa. Han var egentligen inte intresserad av hur en enskild person besitter makt utan mer hur de som hamnar under makten påverkas av den. Historiskt vet vi hur baciller och olika virus påverkar vår kropp men hur påverkas den av de olika maktförhållanden som kroppen behöver genomgå. Stor del av det Foucault gjorde gick genom perspektivet på den som var underordnad makt och hur denna makt uppstår i det mänskliga mötet. Makten är någonting relationellt, den står aldrig still och vilar utan är ständigt i rörelse. Den kan inte ägas av någon utan upprätthålls av den överordnade i mötet mellan människor och organisationer. Detta tankesätt genomspeglar mycket av det som Foucault skrev om kring maktförhållanden (Foucault, 2001).

Samtidigt menar Foucault att kroppen skapas genom maktrelationer. Det är kropparna som ger oss de aspekter som ger oss en subjektivitet genom vår fysiska status som vi

sedan kan bedöma andra och oss själva. Historiskt sett är det kvinnor, barn och fattiga som mer än andra kom att hamna under makten och känna av dess effekter.

Foucaults målsättning var aldrig att förklara, tolka eller förstå makten utan att skapa en deskriptiv bild av hur den utövas och vilka effekter det gav. Vi ser i dagens moderna samhälle ett kroppsligt liv befriat från smärta som en självklarhet. Vi har installerat flera olika insatser som till exempel sjukhus, apotek, polis m.m. som skall hindra att våra kroppar från att under en längre tid falla offer för smärta och lidande. Och om detta ändå sker så ägnar vi stor tid och energi till att hitta nya sätt för att förhindra och stoppa detta lidande. Idag är en förkylning mer av ett jobbigt hinder att ta sig förbi i vardagen än något som hotar vår existens (Nilsson, 2008).

Innan misshandel av kvinnor kallades för kvinnomisshandel så benämndes det som "familjeskandal". Genom att synliggöra problemet med att det är en könsrelation där mannen dominerar och kontrollerar kvinnan med våld så ledde det till en mer rimlig benämning (Andersen, 2007). Vi går idag mer mot ett alltmer jämställt samhälle där kvinnans levnadsstandard skall vara på mannens nivå är ett krav. Men om vi tar denna tanke och för över den till våld i hemmet så kan vi fortfarande se hur maktrelationer skapar ett kroppsligt lidande för den som är underordnad denna makt.

3.2 Randall Collins situationella våld och framåtriktade panik

Randall Collins pratar om hur man kan rikta sin blick mot det situationella för att förstå sig på våldsbrott. Genom att göra detta så lyfter man fokus på individen och dennes kategoritillhörighet. Att stirra sig blint på individen kan vara farligt då det kan leda till en fördom om en viss sorts personer. Ett exempel är att alla unga män inte är våldsamma. Våldsbrott är något som påverkar och utövas av alla grupper i samhället. Våld är något dåligt som man ofta gärna vill lösa genom att peka på något annat dåligt. Att fattigdom eller en tuff barndom alltid ska vara förklaring till att någon utövar våld. Det glöms oftast bort att det finns väldigt mycket dåligt och ont som drabbar människor utan att man tar till våld som en lösning av det. Ett traditionellt tänkande i en terminologi som också är traditionell bjuder inte upp till någon originell analys. Om det däremot kunde fokuseras på våldet som ett socialt fenomen genom det situationella så

kan kan det förhoppningsvis leda till att förklaringarna av våldet blir mer precisa och mindre klichémässiga. Att flytta narrativet till det situationella kan även hjälpa individen med att inte bli stämplad som våldsam. Om man tänker på en person som begått ett våldsamt brott som konstant våldsam så är det en orimlig tanke. Även om individen i fråga försöker leva upp till dessa förväntningar så är det en omöjlig uppgift. Även den mest våldsamma person är majoriteten av tiden en person som tillbringar större delen av sin tid att inte vara en våldsam person. Collins menar att till och med någon så ond som en seriemördare inväntar den rätta situationen för att handla på ett våldsamt sätt. Hans slutsats är att vissa människor innehar vissa våldsamma färdigheter som sedan lockas fram av vissa specifika situationer. En person som ständigt ägnar sig åt att vara våldsam kommer inte kunna leva ett produktiv och socialt liv ihop med andra i dagens moderna samhälle (Wästerfors, 2016).

Ett exempel Randall Collins har på en situation där våld gynnar sig är "forward panic", på svenska framåtriktad panik. Ett tydligt exempel är på hur polisen utövar ett övervåld. Om polisen undersöker ett hus för att leta efter en kriminell så kommer de att smyga runt och leta efter honom. Detta kan pågå ett tag och göra att spänningen stiger ju mer nervöst och utdraget sökandet blir. När de till slut hittar han i ett rum helt obehäpnad så skjuter de honom med alltför många dödande skott. En aktion som bygger på den situationella rädslan och inte en aktion som tänkts fram. Det som sker är att panik bryter ut, men istället för att panik får en att fly bakåt så "flyr" poliserna framåt. Paniken som har byggts upp av spänningen har enligt Collins skapat ett tunnelseende som gör att alla andra logiska beslut försvinner och övervåldet trumfar. Detta är ett tydligt exempel som Collins lyfter fram för att stärka sin tes om hur man kan använda en situationell analys för att bättre fånga de bakomliggande faktorerna till våld (Wästerfors, 2016).

3.3 Könsmaktsperspektivet

Att introducera begreppet kön som en förklaring på våld i hemmet kan tyda på att det situationella synsättet helt har övergivits. Detta stämmer inte då genom att uppmärksamma olika mönster i situationer kan hjälpa att förstå mäns våld mot kvinnor samtidigt som kön och makt är närvarande. Det är av vikt att ha en blick som täcker alla

dessa spektrum. Den som ignorerar kön som en aspekt missar faktumet att det är män som är överrepresenterade när det kommer till våld i hemmet och att detta sker i samhällen där kvinnor är underordnade mannen. Den som ignorerar det situationella i våldet får väldigt svårt att förklara de scenarion där mannen är ett offer för kvinnans våld eller situationer där det inte är lika tydligt vem som egentligen är förövare och offer. Kvinnans motstånd och mannens icke-våld blir därmed svårförklarliga. En teori som tar med dessa aspekter och försöker förklara hur våld gör kön är könsmaktsperspektivet. Eva Lundgren är den person i Sverige som teorin är främst förknippad med. Hon gillar inte att förklara våldet som bedrivs av män som en avvikande handling av avvikande typer. Kännetecknet för en man som är våldsam är att han inte har något som kännetecknar honom. Våldet begås genom den könsmaktsordning som finns i vårt samhälle. Våldsutövning är en av flera olika sätt som mannen använder dagligen för att återskapa sin överordnade position i samhället. Här kan man se våldet som ett kontrollerande verktyg där även ekonomisk kontroll kan komma att förklara våld i hemmet (Wästerfors, 2016). Våldet är något som blir normaliserat i vårt samhälle då bilden av en "riktig man" är att vara tuff och hård. Det är inte en ren förklaring av våldet i samhället men det är en förklaring till varför våldet inte ses som något helt avvikande. Att våld sedan ännu mer normaliseras i ett förhållande mellan parterna är vanligt. Detta leder ofta till att kvinnan anammar hennes partners synsätt på våld. Hon börjar se sig själv som problemet och att det är hennes olämpliga beteende som triggar hennes partner att bli våldsam. Precis som att det finns en bild av hur en man skall vara så finns bilden av hur en kvinna skall bete sig. Denna bild kan en förövare måla upp och om hans partner inte följer denna bild av hur en kvinna ska vara så kan han straffa henne för det (Wästerfors, 2016).

3.4 Sammanfattning

Motiveringen med att använda Foucaults syn på makten i vårt arbete blir att applicera den på hur restriktionerna under pandemin har fått individer att handla på ett annorlunda sätt än vanligt. Själva instängningen och effekterna av ett sämre socialt liv till exempel, är det faktorer som skulle kunna förklaras med Foucaults tankar och idéer

kring den mänskliga kroppen och makten som styr över den?

Randall Collins framåtriktade panik kommer i detta arbete användas som ett sätt för oss att tolka våld i hemmet på ett situationellt sätt. Olika rättsfall kommer att analyseras genom själva situationen som ledde fram till en manlig förövare och ett kvinnligt offer. Mjuka maktmetoder skapar ett önskvärt beteende i dagens samhälle som leder till att människor spenderar mer tid i hemmet med varandra. Detta kan tänkas leda till allt fler situationer där våld kan uppstå. Studien har en teoretisk koppling mellan den mjuka makten som Foucault pratar om och det situationella våldet som Collins skriver om. Att sedan bjuda med Könsmaktsperspektivet visar på att studien inte blundar för könet som en förklaring till våld. Den binds framförallt ihop med det situationella våldet för att visa på hur våld kan göra kön.

4. Metod

I denna del kommer metod för datainsamlingen samt analysmetoden för denna att redovisas. Insamlingen behandlar empirin som används och metod för analysen som kommer främst bestå av en innehållsanalys.

4.1 Insamlingsmetod

Då våld i nära relation kopplat till coronapandemin är det huvudsakliga ämnet för denna uppsats har empiri valts att sökas i form av domstolsprotokoll. Motiveringen bakom valet av empiri faller i att det är en rättssociologisk studie och därför anser vi att rättslig empiri som det mest relevanta. Detta genom en dokumentinsamling då denna metod anser vi vara mest lämpad för att besvara arbetets frågeställningar gällande vilka faktorer som coronapandemin medfört gällande våld samt för att belysa maktrelationer inom våld i hemmet. De dokument som används som empiri har samlats in i form av domar från Sveriges tingsrätter. Detta för att domar anses vara den mest effektiva källa för att finna ett samband mellan covid-19 och våld i hemmet, samt att det utgör en trovärdighet då de behandlats av det svenska rättsväsendet. Domarna som tagits fram består av fall där våld i nära relation varit centralt och där aspekter av coronapandemin varit närvarande. Domarna har valts ut efter ett målstyrt urval, där empirin är vald

utefter specifika kriterier som skapats för att på bästa sätt kunna svara på forskningsfrågan. Man får på så sätt fram ett för ämnet relevant och hanterbart urval (Bryman, 2016). Kriterierna består **delas** av när i tiden som handlingarna som lett till åtal och dom ägt rum. Då coronapandemins inverkan på människors liv kan anses startat tidigt 2020 så är det från och med då till nutid (våren 2021) som använts som tidsram för sökta domar. Vidare så var brottstypen av vikt, då uppsatsen undersöker våld i nära relation togs endast domar med åtal som typiskt sett ingår i kategoriseringen våld i nära relation. Sådana var till exempel våldtäkt, misshandel och grov kvinnofridskränkning. Ett annat krav på domarna var att de skulle inneha aspekter kopplade till covid-19, exempelvis begrepp så som isolering, corona eller restriktioner.

För att finna empirin så användes främst databasen JUNO för att identifiera domar som uppnådde uppsatta kriterier. Avgränsningen i databasen har hållits till domar enbart från tingsrätten, detta då våra kriterier kräver färsk information, samt att fällande dom inte är av direkt relevans utan det är de inblandades utsagor som frågeställningen främst efterfrågar. Även tidsspannet på domarna begränsades från 2020 till april 2021 eftersom det är främst då coronapandemin kan ha påverkat våldet. Detta i kombination med sökord som brottsrubriceringar och biverkningar av pandemin har använts som filter i databasen. Därefter har varje berörd tingsrätt kontaktats via mail för att få ut domarna i sin helhet, det har där förklarats varför och hur dessa är tänkta att användas. Den initiala sökning gav ett resultat på 59 domar som stämde på kriterierna, efter vidare bearbetning och genomläsning så drogs antalet användbara domar ner till sju stycken. Den stora reduceringen består främst i en begränsning hos databasen JUNO, där sökkriterierna gjorde det svårt på förhand att exakt veta vad domarna innehöll, inte förrän beställningen av domarna gått igenom gick det att göra en tidig utrensning, därav det iögonfallande bortfallet.

4.2 Analyismetod

4.2.1 Innehållsanalys

Det första steget som identifierades var att empirin behövde bearbetas och sorteras, lämpligaste metod för detta bedömdes vara en innehållsanalys. Innehållsanalys är en flexibel metod som lämpar sig särskilt bra då man vill analysera dokument. Metoden går i stort ut på att kategorisera sin empiri utefter på förhand skapade kategorier, så kallad kodning (Bryman, 2016). Ett antal teman har alltså på förhand tagits fram för att i bästa mån kunna besvara frågeställningen. Vid bearbetningen av domarna har dessa i efterhand kategoriserats utefter våra teman. För att hitta corona-relaterade faktorer som påverkat våld i hemmet har fokus främst lagts på målsägandes respektive åtalades egna utsagor kring incidenten. Kodningen har gått ut på att hitta beteenden, externa faktorer och maktaspekter relaterat till coronapandemin som har påverkat våldet mot kvinnan i hemmet. Utifrån denna innehållsanalys har ett resultat tagits fram som visar på ett mönster som sedan ligger till grund för en tematisk analys.

4.3 Validitet och reliabilitet

Med validitet menas att om undersökningen mäter det den är avsedd för att mäta (Bryman, 2016). I denna studie är syftet att undersöka vilka faktorer som påverkar våld i hemmet orsakade av coronapandemin. Med utgångspunkten och studiens tillvägagångssätt, så fyller undersökningen kravet på validitet. Validitet handlar om trovärdighet och i och med att empirin i denna studie består utav statligt utfärdade texter i form av domar från Sveriges tingsrätter kan dessa anses ha en hög trovärdighet. Resultatet har även kopplats till relevanta teorier och studiens tillvägagångssätt har beskrivits med tydlighet.

Reliabilitet handlar istället om hur upprepningsbar studien är, alltså om de använda metoderna är tillförlitliga (Bryman, 2016). Domarna som används i denna studie är offentliga handlingar i Sverige och kan begäras ut av den som vill. Det finns alltså en god möjlighet för den som önskar att granska studiens empiri vilket ger den en stark extern

reliabilitet (Bryman, 2016). Vad gäller den interna reliabiliteten så består denna studie av två författare som först på egen hand tolkat empirin för att sedan gemensamt diskutera så att en gemensam bild vuxit fram, på så sätt är reliabiliteten hög. Det ska dock tilläggas att tolkningen är högst subjektiv och att andra forskare möjligtvis gör en annan tolkning av empirin, en faktor som drar ner den interna reliabiliteten något.

4.4 Forskningsetiska överväganden

All god forskning kräver att man gör ett etisk övervägande. Det finns fyra grundläggande krav på forskningsetiska principer, dessa består av informationskrav, samtyckeskrav, nyttjandekrav samt konfidentialitetskrav (Vetenskapsrådet, 2002). Då empirin i denna forskningsstudie består utav domar från tingsrätter, vilket räknas som allmänna dokument enligt svenska lagstiftning (SFS 1949:105) behöver kraven för forskningsetik inte behöver tas i beaktande i lika stor utsträckning om metoden vore någon annan. Utifrån offentlighetsprincipen så har alla rätt att få ut allmän information så fort som möjligt efter att en begäran gjorts. Ett etiskt ställningstagande har däremot gjorts i beslutet att inte publicera namn eller personnummer på de individer som förekommer i domarna. Detta då det berör våldsutsatta offer och förövare som kan anses vara känslig information om det användes öppet. Från inblandade parter har endast relevant information för studien används, så som kön och relation mellan parterna. På detta sätt anses de forskningsetiska principerna ha upprätthållits utan att förminska kvaliteten på studien.

5.Resultat och analys

5.1 Empiriskt underlag

Empirin som framkommit efter inhämtningsfasen består av sju stycken domar från Sveriges tingsrätter. Domarna är alla från tidsspannet januari 2020 till april 2021, detta för att endast få med händelser som uppstått under coronapandemin. I sex av domarna består fallet av en målsägande respektive en åtalad. I den sjunde domen omfattas tre målsägande och en åtalad, varav två av målsägande är minderåriga. Samtliga

målsägande är av det kvinnliga könet medans samtliga åtalade är män, detta är av vikt då uppsatsen främst behandlar mannens våld mot kvinnan. I samtliga domar är våld framträdande i någon form. Domarna behandlar fall av våldtäkt, misshandel, kvinnofridskränkning samt olaga hot. I samtliga fall har åtalad och målsägande stått i nära relation till varandra och brottet har begåtts i det gemensamma hemmet. Då uppsatsen ämnar undersöka coronapandemins påverkan på våld i hemmet har huvudfokus legat på parternas utläggningar om vad som hänt mer än vad fallande dom har beslutat. Uppsatsen gör alltså ingen skillnad på om den åtalade förklarats skyldig till åtalet eller inte.

5.2 Domarna

Vi kommer i denna delen att gå igenom det resultat vi fått fram genom vår empiri. Detta resultat kommer även att analyseras av oss författare genom att återkoppla till våra teoretiska perspektiv. För att göra det enkelt för oss själva och läsaren så kommer vi att kategorisera in resultatet i tre olika teman. Teman är utformade efter uppsatsens syfte.

5.2.1 Tema 1: Covid-19 som metod för att utöva makt och våld

I Varbergs tingsrätt dom mål nr. 3259-20 har corona använts som en klar ursäkt för att hålla omvärlden borta från hemmet och därigenom förenkla utövandet av det våld. När den målsägande blivit utsatt för våld i den grad att svullnader och blåmärken uppstått så användes corona som en ursäkt för detta och på så sätt hålla omgivningens misstänksamhet borta. Paret hade hela december ljugit om att de haft corona för att närmaste familj inte skulle komma för nära. Ett exempel på detta är när vid ett tillfälle ringer målsägandens broder och vill komma förbi, just samma dag som hon blivit slagen. Hon uppger då att de misstänker att de har corona och att ett hembesök därför inte är lämpligt. Hon hoppades hela tiden på att situationen skulle bli bättre men den blev bara värre under december månad. Speciellt när friheten blev mindre, till exempel att hon inte kunde gå till affären när hon ville eller göra några övriga ärenden. Hon var även sjukskriven från jobbet alla dagar i december förutom en. Vanligtvis är det misstänksamt att vara sjukskriven så länge men eftersom det är mitt i en rådande

pandemi där man skall stanna hemma för minsta tecken på symtom så blev det enklare att hålla sig hemma utan misstanke från familjen och jobbet. Ett av vittnena som var hemma hos paret 17 december såg på den målsägande hur trött hon var. Anledning var då coronaviruset men nu i eftertanke så menar vittnet att det pekar mot det fysiska och psykiska våld som den målsägande fått utstå av den åtalade. Enligt ett annat vittne så har paret skyllt på corona för att ingen ska kunna träffa den målsägande och se hennes skador.

I Södertörns tingsrätt dom mål nr. 2321-20 har paret i fråga bråkat och det slutade med att den åtalade brukade våld mot sin partner, den målsägande. Med anledningen av skadorna som uppstod efter misshandeln så ville den åtalade ringa en ambulans, detta är båda parter överens om. Den målsägande menar dock att den åtalade ämnade ljuga för ambulanspersonalen för att få det att framstå som att skadorna var självorsakade och få sig själv att se oskyldig ut. Den åtalade menar emellertid att han ringde ambulans då han inte tyckte sin partner verkade må särskilt bra och var orolig över att hon drabbats av coronaviruset. På det sättet kan den rådande pandemin anses användas som en täckmantel för att dölja det våld han själv har begått. Det gör det enklare att använda våld och svårare att upptäcka skyldighet.

I Skellefteås tingsrätt dom mål nr. 1389-20 har den åtalade inte använt pandemin som ett sätt för att dölja sitt våld utan som ett sätt att utöva våld. Den målsägande har sedan innan barn i ett annat förhållande och träffar dem regelbundet. I och med pandemin så har den åtalade tvingat målsägande att inte träffa sina barn då han är rädd för att de skall smitta med viruset. Han använder alltså covid-19 som en ursäkt för att hålla den målsägande isär från sina barn, detta gör att den målsägande mår dåligt psykiskt. Vid ett tillfälle när hon hade barnen hemma hos sig fick hon lämna tillbaka dem i förtid då den åtalade ansåg att dottern var förkyld. Vid denna tidpunkten skulle de vidare på ett kalas som de nu var tvungna att avvika ifrån vilket försämrade målsägandens psykiska hälsa ytterligare. Målsägande försökte dagen efter ringa till barnen och förklara situationen men de ville inte prata med henne. Som längst tvingades hon vara borta från sina barn i 19 veckor, trots att hon var berättigad att ha dem var fjärde vecka. Detta förenklade även för den åtalade att utöva det fysiska våld som pågick parallellt. I utredningen berättar målsägande om hur den åtalade kallar henne öknamn och alltid skyller alla

problem på henne. Detta har lett till att hon har börjat att tro på honom. Hon säger själv att allt har börjat kännas som att det är hennes fel. Detta har märkts då hon alltid tvingas be om ursäkt trots att hon vet att hon inte gjort något fel, en känsla hon mer och mer börjat tvivla på. Under hennes graviditet så fick hon flera förbud av den åtalade. Hon fick inte sola, inte bada eller spela boll med barnen och hon fick inte bära på mer än ett kilo. Hon fick inte heller dricka saft eller kaffe. Att äta eller dricka ur saker gjorda av plast var också förbjudet.

Dessa tre domar har gemensamt att de alla har en förövare som använder den rådande pandemin som ett verktyg antingen för att dölja det våld som de utövar eller som ett hjälpmedel för att utdela ett psykiskt våld mot sitt offer. Detta kan kopplas till Foucaults tankar kring hur makt upprätthålls i ett möte mellan två människor (Foucault, 2001). Det är i dessa domar tydligt vem som är den underordnade och vem som utövar makten. Att vi sedan coronapandemin bröt ut, har lärt oss den sociala normen att hålla oss ifrån människor och ta viruset på största allvar gör att förövare inte behöver lägga lika mycket energi i sitt sätt att kontrollera de våldsutsatta. Precis som Foucault pratar om hur de mjuka maktmetoderna tar en "makt över livet" genom att skapa ett önskvärt beteende så utnyttjas detta beteende av de åtalade (Larsson & Engdahl, 2011). Detta gör att omgivningen nästan förväntar sig att detta är hur de inblandade ska bete sig. Ett tydligt exempel på detta är på sidan 10 i domen från Varbergs tingsrätt där den åtalade utan större misstankar håller omgivningen borta från sitt våld. Detta är ett utdrag från ett förhör med ett vittne som pratat med den målsägande:

"Målsäganden berättade att situationen hemma hade pågått under många år, sedan 2007, men eskalerat de senaste tre veckorna. De hade inte kunnat träffa målsägandens familj pga. skadorna och hade skyltat på Corona."

Då detta är ett brott som sker bakom stängda dörrar är det ofta de i närmaste omgivningen som har blicken på en. Genom att vi i dagens samhälle har börjat hålla koll på varandra genom att se till så att vi håller restriktioner för att förhindra en spridning av coronaviruset så är det möjligt att denna sociala normen kan krocka med varningssignaler för våldsamma relationer. Detta är något som vi har tolkat i domarna under det första temat. I domen från Varbergs tingsrätt så berättar ett vittne om hur

han hälsade på hemma hos paret men fick hålla avstånd på grund av coronaviruset. Han såg hur trött den målsägande var och insåg inte förrän efter sanningen kommit ut att det var den psykiska och fysiska misshandel som pågått hemma hos paret som var orsaken. Det är högst förståeligt att ett vittne tänker att paret lever efter ett "önskvärt" beteende i dagens samhälle genom att sätta sig själva i karantän och neka besök från omvärlden. Det är ett normaliserat beteende vid det här laget och därför får det inte lika många att höja på sina ögonbryn när något sådant händer.

Informationen som går att utläsa av domen från Skellefteås tingsrätt går att koppla till det normaliserande våldet som är en del av könsmaktsperspektivet. Målsägande är gravid och den åtalade har satt upp massa riktlinjer kring vad hon får och inte får göra. Det nämns inte direkt i texten om några könsroller men eftersom graviditet direkt är kopplat till det kvinnliga könet så kan kopplingen till kön göras. Hon är gravid och bör därför enligt sin partner bete sig som en gravid kvinna, gör hon inte detta så är det hennes fel eftersom hon bryter bilden av hur en kvinna skall vara. Med tiden har den målsägande börjat acceptera att det är fel på henne och internalisera den åtalades bild av henne. I början ifrågasatte hon när hon blev tvingad att be om ursäkt men har med tiden börjat att acceptera det. Som det står om i teoriavsnittet, att om inte kvinnan betar sig kvinnligt nog så är det hennes fel och mannen kan då tänkas anse ha rätt att straffa henne för detta (Wästerfors, 2016).

5.2.2 Tema 2: Pandemins externa påverkan på relationer som ökar våldsriskerna

I Attunda tingsrätt dom mål nr. 5575-20 har det skett en grov våldtäkt. Den tilltalade och den målsägande har vid tillfället inte varit ett par utan ex-partners. Det är anledning till att de har en återträff som är det intressanta i denna domen. Den målsägande uppges att ha tvingats att gå ner i arbetstid på grund av corona. Detta har lett till att hon blivit ekonomiskt lidande och behöver få in pengar från någon annan källa. Hon kontaktar sin före detta partner som är skyldig henne pengar, detta med vetskapen att de sedan tidigare har en våldsamt historia. De träffas upp för att diskutera pengar men hans intentioner har egentligen inte något med pengar att göra. Träffen leder till att den åtalade får med sig målsäganden upp till sin lägenhet där en grov våldtäkt snabbt

därefter sker. Detta visar på hur pandemins konsekvenser leder till försämrad ekonomi och spändare relationer, även om parets tidigare historia av våld också spelar en stor roll kan man anta att den ekonomiska utsattheten även den bidrog till att våldsincidenten inträffade.

Falu tingsrätt dom mål nr. *1316-20* handlar även det om ekonomisk stress. Ett sedan tidigare separerat par med gemensamma barn hade kommit överens om att växelbo i deras tidigare gemensamma hus, detta för barnens skull. Covid-19 och kravet på att behöva jobba hemifrån i stor utsträckning gjorde dock att konceptet fallerade. Den åtalade blir en tid senare permitterad från sitt arbete på grund av pandemin och med det blev ekonomin mer ansträngd. Detta ledde till att den åtalade mannen tog pengar från deras gemensamma sparkonto, vilket till största del bestod av målsägandens pengar, och överförde dem till sitt privata konto. Detta ledde till att autogiron inte blev betalda och målsägande uppgav att hennes psykiska mående försämrades avsevärt på grund av detta. När dessa ekonomiska problem till slut ledde till en konfrontation uppstod en konflikt som slutade med att den åtalade gjort sig skyldig till misshandel och olaga hot. Även i detta fall är coronapandemins effekter påtagliga. Dels hur det påverkade ett redan instabilt par att tvingas leva tillsammans även om det inte var vad någon av parterna egentligen önskade. Dels genom stressen på ekonomin som uppstod när den åtalade blev permitterad och inte längre kunde förlita sig på en säker inkomstkälla.

I Malmö tingsrätt dom mål nr. *13557-20* visas det också på hur en ansträngd boendesituation orsakad av pandemin har lett till våld. Ett par med gemensamt barn bodde tillsammans men var vid tillfället inte längre ett par. Målsägande planerade att flytta men då det tog lång tid var de tvingade att bo tillsammans under en viss tid. Lägenheten de delade var endast på 60 kvadratmeter vilket gjorde den liten för en familj på fyra personer. De tvingades dessutom spendera mycket tid tillsammans eftersom den åtalade mannen blev sjuk och tvingades att sitta i karantän. Dessa påfrestningar blev till slut för mycket för en relation som redan innan var ansträngd och den åtalade både misshandlade och våldförde sig på målsäganden. Den trånga boytan utan utrymme för att försvinna och att parterna tvingas spendera mycket tid

tillsammans är båda effekter utav coronapandemin vilket i det här fallet är högst bidragande till att det slutade med en våldsam utgång.

Utöver konflikter som resulterar i våld har dessa tre domar alla gemensamt att konsekvenser av coronapandemins restriktioner påverkar relationer. Människors frihet blir mindre när man känner sig tvingad att isolera sig på grund av sjukdom, många förlorar sitt arbete och blir därmed av med sin inkomst samt att parterna tvingas spendera mer tid tillsammans. Alla dessa faktorer går att se i ovanstående fall, och alla har de en tydlig roll i våldet som används. Foucault talar i sin teori om makten över livet hur den kan te sig i olika former. Ena formen är den disciplinerade, där det sker en direkt instängning av människan. Detta kan tänkas vara mer aktuellt i länder som tillämpat en lockdown-strategi där människor faktiskt är tvingade att hålla sig hemma medans det i Sverige handlar om en frivillig åtgärd från bestämmande myndigheters roll. Detta kan ses som vad Foucault kallar för biomakt, vilket är ett sätt att förstå hur makten har tagit en funktion över kroppen. Kunskap är makt och makt är kunskap, kunskapen om hur covid-19 sprids kan ses som att den ger beslutsfattare makten att försöka hindra det. I detta fall har det skett på så vis att restriktioner upprättas som hoppas kunna få människor att ändra sitt beteende. Då dessa restriktioner blir till en norm hos samhällets individer leder det till konsekvenser som kan anses öka risken för våld att uppstå, vilket går att se i samtliga fall ovan. Isoleringen blir på så sätt alltså frivillig och leder till trånga och pressade boendesituationer. Även ekonomin blir ansträngd som en konsekvens av den mjuka makten där jobb och inkomst försvinner i och med isoleringen, detta gör sig tydligt i fallen som är beskrivna ovan.

5.2.3 Tema 3: Pandemin ger effekter som leder till situationella utbrott av våldsamhet

I Helsingborgs tingsrätt dom mål nr. 2499-20 så är det ett isländskt par som i maj 2019 flyttar från Island till Sverige. Planen när de kom hit var att målsägande skulle studera medan den åtalade jobbade. Verkligheten blev att hon var hemma med barnen istället vilket var en trigger för många av bråken i deras förhållande. Ett år efter flytten till Sverige, så blir det en pandemi. Detta förbättrar inte det redan ansträngda förhållandet. Dagen då misshandeln skedde så kom den åtalade hem och var på ett ganska vresigt humör enligt den målsägande. Något han tydligen varit den senaste tiden. När det var

dags att äta så ropade den målsägande på barnen att de skulle tömma badkaret de badat i för att komma och äta. När detta inte skedde så smidigt som den åtalade förväntade sig så blev han irriterad. När den målsägande gick in för att tömma badkaret så kom den åtalade efter och skällde ut barnen ordentligt. Detta fortsatte ut i vardagsrummet där han blev mer närgången och högljudd. Målsägande och barnen bad i olika omgångar den åtalade att gå ut och lugna ner sig. Men istället valde han att fortsätta att skälla och skrika tills det mynnade ut i ett fysiskt våld. Både barnen och frun var offer i detta även om det huvudsakligen var frun som fick ta de hårdaste smällarna. Det hela slutade när en granne kom in i lägenheten. Det var ett var barnen som hade hämtat grannen.

I det första temat används Södertörns tingsrätt dom mål nr. 2321-20. Samma dom är relevant även i detta tema. Bakgrunden till det våld som utövats av den åtalade är för att han skall ha varit arg över att deras giftermål tagit så lång tid att genomföras. Detta är något som med tiden skapar allt mer spänning i deras förhållande. Situationen förvärras när de får ett barn ihop och detta påminner den åtalade om att de skaffat barn utanför ett äktenskap. Man skulle kunna se pandemin som en anledning att det försvårar att ha ett bröllop och därför gör att det skjuts upp. Vid dagen för misshandel så har de båda varit på en restaurang där åtalade åkt hem tidigt för att ta hand om deras barn. Det har varit spönt hela tiden de varit där. Målsägande stannar kvar till stängning med några vänner. Vid hemkomst sent på kvällen blir den åtalade arg för att en främmande man betalat för hennes taxi hem. Det slutar med en misshandel mot den målsägande. Detta är en situationell våldsaktion som har byggts upp av en lång period av ett ansträngt förhållande med mycket spänning.

I tema två kopplas det till hur mjuka maktmetoder i form av restriktioner har skapat nya sociala normer som för med sig en social förändring. I detta avsnitt så förs denna idé vidare till hur dessa sociala förändringar skapar möjligheter för våldsamma situationer att uppstå. I domen från Helsingborgs tingsrätt har familjen flyttat till ett nytt land för att ett år senare drabbas av en pandemi som för med sig normer som kan tänkas försvåra den integrering som kan tänkas ske när man befinner sig i ett nytt land. I domen från Södertörns tingsrätt är det dispyten om giftermålet som skapar en spänning mellan de två parterna. Här kan man spekulera i om pandemin har påverkat

detta icke-giftermål. På grund av restriktioner om hur många som får vistas på samma plats samtidigt så blir det svårt att ha ett bröllop.

Genom att koppla dessa två domar till Randall Collins framåtriktade panik så kan vi få en förståelse kring hur dessa våldsamma aktioner kan förstås ur ett situationellt synsätt. I domen från Helsingborgs tingsrätt så ber de målsägande den åtalade att gå ut och ta luft, lugna ner sig. Men istället väljer han att stanna kvar i lägenheten och förvärra situationen med fysiskt våld. Collins pratar om hur man är i en panikartad situation som sakta byggs upp genom olika spänningar. När det sedan når sin klimax och når yttersta panik så har man ett tunnelseende som gör att man inte ser några andra lösningar än att fortsätta att eskalera framåt i ett övervåld. **Colins idéer om att vissa människor innehar vissa våldsamma färdigheter som lockas fram i specifika situationer.** (Wästerfors, 2016). Precis som spänningen byggs upp hos poliserna som gör en razzia för att sedan sluta upp i ett övervåld, så byggs spänningen upp genom att den åtalade, i domen från Södertörns tingsrätt, blir mer och mer arg över det försenade giftermålet. Tillslut så är det nog för den åtalade och när de får ett gemensamt barn ihop utanför äktenskapet så byggs denna spänning upp och blir allt mer svår för honom att kontrollera. Istället för att ta ett steg bakåt och "fly" så konfronterar han målsägande med att en främmande man betalat för hennes taxi och faller sedan framåt i ett övervåld för vad som krävs utav situationen. Båda domarna har väldigt situationella katalysatorer i att den första började med ett icke tömt badkar och den andra om hur en främmande man betalat för en taxi. **Båda har relationerna har påverkats av en längre tids spänning nått sin klimax i övervåld.**

6.Diskussion

Syftet med vår studie var att genom domslut från olika tingsrätter i Sverige som handlar om våld i hemmet riktat mot kvinnor under coronapandemin, få fram hur coronapandemin och dess effekter påverkat våldet mot kvinnan i nära relationer. I resultatdelen så kom studien fram till tre teman till följd av innehållsanalysen. I detta avsnitt kommer vi att återkoppla våra resultat och analys med tidigare forskning och diskutera resultatet mer allmänt.

Att ta i beaktning är att varje forskare har sin egen uppfattning om ett ämne redan på förhand som mer eller mindre påverkar slutgiltiga resultaten. De resultat som den här studien resulterat i menar dock inte på att utgöra någon allmängiltig sanning för samhället, inte heller ämnar de vara generaliserbara. Slutsatser och resultat är istället tagna enbart från de domar som används som studiens empiri. Det kan tänkas att andra forskare skulle kunna göra en annan analys och att ett bredare material möjligtvis kan leda till ett annat resultat. Resultaten är därför subjektiva och en alternativ tolkning är möjlig att göra.

En slutsats vi fick fram från vår tidigare forskning är hur stressfaktorer som skapats av en katastrof ökar risken för ett våldsamt förhållande. Stressfaktorer som förlust av jobb och därmed en försämrad ekonomi. Detta dyker upp i vårt resultat då det framkommer tydligt i det andra temat, coronapandemins externa påverkan på relationer som ökar risken för våld. Det går att se utifrån domarna som denna studie undersökt hur pandemins effekter påverkat levnadsstandarden och att det i sin tur tär på människors relationer till varandra som i dessa fall resulterar i våld. Det är givetvis värt att nämna att även andra faktorer utanför pandemins effekter också påverkar relationer och människors beteenden men utifrån de fall som studiens domar behandlar är det tydligt att corona förvärrar och i vissa fall skapar en våldssituation.

En skillnad på de katastrofer som tagits upp i tidigare forskning och den coronapandemi som vi forskat på är den direkta och indirekta påverkan de har på människors liv. Ta för exempel Yoshimas artikel om tsunamin i Japan. Den nämner hur tsunamin hade en direkt effekt genom förödelsen av människors hem vilket ledde till att par tvingades leva trångt och våldsamma par som tidigare separerat gick tillbaka till varandra för att kunna få ihop det. I den rådande pandemin är det inte själva viruset som har skapat dessa scenarion utan det är restriktionerna som satts in för att hindra virusets spridning som varit förödande för vissa individer. Att stänga in folk på en liten yta skedde i New Orleans efter orkanen Katrina eftersom själva orkanen tvingade folk till det. Under coronapandemin så är det mer av en uppmaning av beslutsfattare att stanna hemma som gör att folk väljer att spendera tid på en liten yta med varandra. Det är en stor skillnad på att få sitt hem förstört och behöva flytta in i ett nytt mindre hus och att

bli uppmanad att stanna hemma i sitt nuvarande hem. Det är viktigt att påpeka skillnaden mellan den direkta effekten av katastrofer som en tsunami och orkan och de indirekta effekterna av en pandemi när vi går igenom deras likheter.

Enarson skriver om hur våld i hemmet sker bakom stängda dörrar och därför blir svårt att upptäcka. Hon framför hur denna aspekt bara förvärras i tider av katastrofer då framförallt det närmaste samhället har svårare att upptäcka och förhindra detta brott efter en katastrof än det var innan (Enarson, 1999). Detta framkommer i flera utav domstolsprotokollen. Fall där förövaren har plågat sitt offer både fysiskt och psykiskt sker till största del inom hemmets väggar, detta gör det till ett redan från början svårt brott att upptäcka men pandemins effekter försvårar det ytterligare. I en tid då det kan anses som normalt att spendera mycket tid hemma och inte träffa människor annan än nära familj kan tänkas leda till att chansen för ingripande hjälp från resterande samhälle minskar. Det kan till exempel handla om att vara sjukskriven en längre tid, något som enkelt kan vara en följd av covid-19, vilket gör att samhället håller sig borta. En potentiell smitta kan också användas som en anledning att dölja våld, genom att avråda familj och vänner från besök så blir det mycket enklare för en förövare att begå våldsaktioner obemärkt gentemot ett offer.

Att förklara våld i hemmet eller andra våldsbrott kan göras genom flera olika infallsvinklar. Det kan spekuleras i att våld i hemmet som ett opportunistiskt brott har ökat både i tidigare forskning och i resultatet. Att det förekommer situationellt våld i domarna i tema tre har framkommit i analysen. Samma koppling skulle kunna göras till de katastrofer som det skrivs om i tidigare forskning. När levnadsförhållandena blir sämre så kommer det att öka risken för parter att hamna i de situationer som tar fram det sämsta ur folk. Följande citat är ur Enarsons artikel:

“And of course the shock of just losing things that got broke in the hurricane - my husband went crazy. He couldn't take the pressure - being used to everything, and then coming down to no eating, because we could not find food...And then he was beating me up, taking my money - there was just so much going on that I just couldn't - he was really going berserk. I was getting beat up pretty bad” (Enarson, 1999,ss.747-748)

Vad detta citat visar på är hur följderna av katastrofen har skapat en situation där våldsamt uppstår. Att förlora något på grund av att den levnadsstandard man är van vid har försämrats och denna ilska byggs upp för att sedan explodera i våld när "rätt" situation dyker upp. I dagens värld är det inte bara effekterna av att pandemin gjort att man fått ekonomiska förluster. Längden på denna pandemi och ovissheten kring framtiden kan göra att människor känner att de förlorat tid. Denna konsekvens är svårare att mäta än vad förlust av hem och jobb är men den kan tänkas vara minst lika destruktiv när det kommer till hur spänning skapas i ett förhållande. Bilden av att en man skall vara en försörjare i familjen är något som även det hotas. Mannen förlorar en del av den roll han är van vid att anamma och detta kan tänkas påverka ett förhållande negativt. Känner mannen att hans manliga bild är hotad så kan det tänkas var så att han tar till våld för att förstärka sin bild som en man. Detta är en direkt koppling till det som står skrivet i studiens teoriavsnitt. Där beskrivs det att samhällets bild av en man är att han ska vara "tuff och hård" (Wästerfors, 2016).

En skillnad på den tidigare forskningen och empirin är den makt som påverkar och styr. I tidigare forskning är det en disciplinär i form av en direkt inlåsning genom att sätta samhället i en karantän. I empirin så har resultatet påverkats av en mjuk makt. Även om skillnaden går att se i statistik så kan det sägas att den individuella upplevelsen inte gör någon större skillnad mellan de två maktmetoderna. Det är intressant att det ur ett makroperspektiv skiljer sig mellan en mjukare makt med frivillig inlåsning och en tvingande makt och karantän. Vi har kunnat tolka en mycket mindre skillnad ur ett mikroperspektiv. När du väl är ett offer för våld i hemmet så är det inte någon stor skillnad i upplevelsen för ett offer i det Sverige som använt mjuka maktmetoder och ett offer i länder med en mer disciplinär makt. I slutändan spenderar båda mer tid i hemmet och båda känner av den försämrade ekonomin. Det som kan tänkas vara en skillnad är möjligheterna att nå ut till omvärlden. Att som i Sverige ha en frivillig inlåsning gör att du oftare rör dig utanför huset och då är det även större chans för omgivningen att uppfatta vad som pågår och förhoppningsvis på något sätt ingripa.

7.Slutsatser

I den här studien har en innehållsanalys gjorts med syfte att ta reda på hur coronapandemin påverkat våld i hemmet och att identifiera vilka faktorer som ligger bakom samt hur de påverkar. Även maktrelationer mellan människor som ingår i ett våldsamt förhållande har undersökts. Studien har gjorts genom en innehållsanalys på domstolsprotokoll som alla behandlar relevanta faktorer för studiens syfte. Arbetet kommer nu att avslutas genom ett besvarande på studiens två frågeställningar.

Här i studiens avslutande skede så går det efter analys och resultat att konstatera ett svar på vår första frågeställning (*Vilka faktorer kopplade till coronapandemin, verkar spela in i våld i hemmet i Sverige under pandemin?*). Flertalet faktorer kan anses spela in. Den störst bidragande är den sociala norm som bildats i samhället efter regeringens restriktioner. Att det eftersträvade beteendet är att hålla sig hemma så mycket som möjligt och att inte träffa andra än sin närmaste familj. Denna frivilliga isolering kan uttydas som en bidragande faktor till att våld i nära relation förekommer och uppstår under pandemin. Detta speciellt i fall då boendeytan är relativt liten och det inte finns någonstans att ta vägen utanför hemmet. Den stress som pandemin medför är också en faktor som spelar in på våldet. Att ekonomin i flera fall blivit lidande på grund av permitteringar är en sådan stressfaktor som ger försämrade psykiskt välmående och oro inom ett förhållande. Att inte kunna träffa närstående vänner och familj är en annan sådan faktor. Alla dessa faktorer har identifierats i domstolsprotokollen som undersökts, det ska dock tilläggas att våldet i nära relation inte enbart går att härleda till dessa faktorer utan att de endast kan ses som en bidragande orsak.

I den andra frågeställningen (*Hur upprätthålls makt inom våldsamma relationer under pandemin?*) har vi kunnat se hur upprätthållande av en överordnad makt har förenklats under pandemin. Denna slutsats har dragits då den frivilliga isoleringen lett till mindre frihet och mer tid spenderad hemma. Detta gör att förövaren lättare kan kontrollera sitt offer genom olika makttekniker. Vår analys av resultatet visar på hur förövare använder viruset som ett sätt att undanhålla tecken på våld i hemmet. Denna teknik är en direkt

koppling till den rådande pandemin och därför kan tyckas vara den mest relevanta när man skall besvara frågeställningen. Andra tekniker som identifierats är troligtvis inte exklusiva för en pandemi. Användning av nedvärderande ord, skylla allt som är fel på kvinnan och tvinga henne att be om ursäkt är faktorer som kan tänkas uppstå även utanför en pandemi. Tecken på hur ekonomi används för att utöva makt går även det att hitta i vårt resultat. Om man ska avrunda denna del så känns det rimligt att dra slutsatsen att under pandemin så har vissa män utnyttjat de nya sociala normer som växt fram i pandemin. Kvinnans friheter och rättigheter när det kommer till att röra på sig har förminsats av mannens utnyttjande av makt.

7.1 Framtida forskning

Ämnet våld i nära relation kopplat till coronapandemin har i tidigare forskning främst berört andra länder och då länder som använt sig av en lockdown-strategi. Tidigare forskning i Sverige har däremot inte identifierats på ämnet varvid denna studie kan bedömas fylla en kunskapslucka. Studien har dock varit begränsat både vad det gäller tid och resurser. Då ämnet fortfarande är förhållandevis färskt så kan det tänkas att det vore intressant att göra en liknande studie i framtiden då pandemin är avslutad eller när mer empiri finns tillgänglig. Det skulle även kunna vara intressant med en enkät eller intervjustudie för att ta reda på hur offer och förövare i framtiden upplevt pandemin har påverkat våld som förekommit.

Källreferenser

Tryckta källor:

Agüero, J. M. (2021). COVID-19 and the rise of intimate partner violence. *World Development*, 137, 105217. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.105217>

Andersen, H., 2007. Funktionalism och neofunktionalism. i: H. Andersen & L. B. Kaspersen, red. *Klassisk och modern samhällsteori*. Lund: Studentlitteratur AB, p.455.
Baier, Matthias, Svensson, Måns & Nafstad, Ida (2018). *Om rättssociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A.(2016). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Buttell, F. P., & Carney, M. M. (2009). Examining the impact of Hurricane Katrina on police responses to domestic violence. *Traumatology*, 15(2), 6–9. APA PsycArticles. <https://doi.org/10.1177/1534765609334822>

Dahal, M., Khanal, P., Maharjan, S., Panthi, B., & Nepal, S. (2020). *Mitigating violence against women and young girls during COVID-19 induced lockdown in Nepal: A wake-up call*. *Globalization & Health*, 16(1), N.PAG-N.PAG. <https://doi.org/10.1186/s12992-020-00616-w>

DeKeseredy, Walter S, Dragiewicz, Molly & Schwartz, Martin D. (2017). *Abusive Endings: Separation and Divorce violence against women*. University of California Press: Oakland, California.

Enarson, E. (1999). Violence Against Women in Disasters A Study of Domestic Violence Programs in the United States and Canada. *Violence Against Women*, 5(7), 742. Complementary Index.

Foucault, M. (2001). *Övervakning och straff*. Tredje svenska upplagan, Lund: Arkiv förlag.

Khan, S., Rokhan, B., Alam, T., Imtiaz, S., Iqbal, M., & Liaqat, S. (2020). *Radiological assessment of domestic violence during Covid-19 lockdown, in depth study on Pakistani population*. *Pakistan Journal of Radiology*, 30(4), 240–245.

Kofman, Y. B., & Garfin, D. R. (20200601). *Home is not always a haven: The domestic violence crisis amid the COVID-19 pandemic*. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(S1), S199. <https://doi.org/10.1037/tra0000866>

Larsson, B. & Engdahl, O., 2011. *Social Kontroll - övervakning, disciplinering och självreglering*. 1:1 red. Malmö: Liber AB.

Marques, E. S., Moraes, C. L. de, Hasselmann, M. H., Deslandes, S. F., & Reichenheim, M. E. (2020). *Violence against women, children, and adolescents during the COVID-19 pandemic: Overview, contributing factors, and mitigating measures*. *Cadernos de Saúde Pública*, 36, e00074420. <https://doi.org/10.1590/0102-311x00074420>

Nafstad, Ida & Schoultz, Isabella. (2020). *Om rättssociologisk tillämpning*. Studentlitteratur AB, Lund.

Nilsson, R. (2008). *Foucault - en introduktion*. Första upplagan. Lund: Grahns tryckeri

Rung, Nina. (2021). *Skuggpandemin - betydligt fler utsatta för våld i hemmet under 2020*. En larmrapport från Huskurage.

<http://media2.huskurage.se/2021/03/Skuggpandemin-En-larmrapport-fra%CC%8An-Huskurage.pdf>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Elanders Gotab.

Wästerfors, D. (2016). *Våld*. Första upplagan. Stockholm: Liber AB

Yoshihama, M., Yunomae, T., Tsuge, A., Ikeda, K., & Masai, R. (2019). Violence Against Women and Children Following the 2011 Great East Japan Disaster: Making the Invisible Visible Through Research. *Violence Against Women*, 25(7), 862–881.
Complementary Index.

Elektroniska källor:

BRÅ. (2020). *Kriminalstatistik 2020, Anmälda brott, Slutgiltig statistik*.
https://www.bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa707e2d/1617086483071/Sammanfattning_anmalda_2020.pdf (Hämtad 2021-04-15)

Folkhälsomyndigheten. (2020). *Bekräftat fall i Jönköping av nya coronaviruset (2019-nCoV)*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/januari/bekraftat-fall-av-nytt-coronavirus-i-sverige/> (Hämtad 2021-04-15)

Polisen. (2020). *Victim of domestic violence*.
<https://polisen.se/en/victims-of-crime/crime-victim-in-a-close-relationship/> (Hämtad 2021-04-05)

Polisen. (2019). *Brott i nära relationer - fakta om*. Polisen.se
<https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/brott-i-nara-relationer/>
[Hämtad 2021-05-11]

United Nations Women. (2020). *What is domestic abuse?* un.org
<https://www.un.org/en/coronavirus/what-is-domestic-abuse> [Hämtad 2021-04-15]

Rättsliga källor:

Attunda Tingsrätt. B 5575-20, Dom 2021-01-28

Falu Tingsrätt. B 1316-20, Aktbil 28, Dom 2020-10-07

Helsingborgs Tingsrätt. B 2499-20, Dom 2021-02-12

Malmö Tingsrätt. B 13557-20, 2021-03-10

Prop. 1973:90, s. 2. *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m.m.; given Stockholms slott den 16 mars 1973.*

SFS 1949:105. *Tryckfrihetsförordningen*. Justitiedepartementet

SFS 2021:4. *Lag om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19*. Socialdepartementet.

Skellefteå Tingsrätt. B 1389-20, Dom 2021-03-10

Södertörns Tingsrätt. B 2321, Dom 2021-03-22

Varbergs Tingsrätt. B 3259, Aktbil. 49, Dom 2021-02-23